

СТАНОВИЩЕ

от проф. Валери Стоилов Стоянов, доктор по психология, кат.
„Психология”, Юридически факултет на Варненски свободен университет
„Черноризец Храбър”

относно дисертационен труд на тема:

„ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА КУЛТУРА И ЕКИПНА ЕФЕКТИВНОСТ В ИТ СЕКТОРА”

ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА
ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ
3.2. ПСИХОЛОГИЯ
(ТРУДОВА ПСИХОЛОГИЯ)

НА

Цветелина Цветанова Панчелиева

Дисертационният труд на Цветелина Панчелиева е посветен на безспорно актуална за български условия тема. Изследването е фокусирано върху специфична сфера от индустрията – ИТ сектора в България и по-точно – софтуерните компании, разработващи софтуерни продукти и услуги. Това е най-динамично развиващият се сектор от икономиката на България, а и на останалите европейски страни. В тази връзка все по-често ръководителите от сектора търсят помощ и съвети как да се възползват от достиженията в трудовата и организационната психология, за да направят по-ефективни организациите си, респективно служителите в тях по-мотивирани и удовлетворени от това, което правят. В контекст на казаното, дисертационният труд на Цветелина Панчелиева е навременен научен труд, предполагащ значими приноси в осветляване на специфичните особености във функционирането на организации в един нов за нас сектор от индустрията – софтуерното производство. Това е така, защото у нас има все още малко изследователски материали посветени на

проблемите за организационната култура, стратегическите ориентации и екипната ефективност не само в сферата на ИТ индустрията, но и за по-познати сфери.

Актуалността на темата, както и целта на изследването са формулирани убедително в увода на дисертацията. В тази връзка, целта на дисертацията е да се разкрият спецификите на взаимодействието между организационната култура и екипната ефективност в ИТ сектора в България, както и да се идентифицират кои характеристики на организационната култура и стратегическите ориентации влияят върху екипната ефективност.

В структурно отношение дисертационният труд се състои от увод, три части, общи изводи и препоръки, заключение, библиография и приложения, разгърнати на 282 страници компютърна разпечатка. Използвани са 236 литературни източници - 25 на български език, 3 на испански език и 208 на английски език. Литературните източници са актуални, като голяма част от тях са от последното десетилетие.

Дисертационният труд има оптимална структура и обемни части. Само една трета е посветена на литературен обзор, а останалите две трети са посветени на собственото за докторанта изследване. Смятам това за голямо достойнство на дисертационния труд, тъй като в центъра на разработката е собственото изследване, с което по-отчетливо се представят приносите на докторанта.

Логично и убедително, в първата част на дисертационния труд, докторантът анализира същността на организационната култура, стратегическите ориентации и екипната ефективност, като търси взаимовръзките между тях в рамките на провеждани у нас и в чужбина изследвания в организационната и трудовата психология. Очертава и специфичните особености на проявление на тези организационни феномени в ИТ сектора. На тази основа залага и модел за екипна ефективност, който по-късно служи като база за създаване на въпросник за оценка на екипната ефективност.

Убедителни са заключенията на докторанта, че успехът и ефективността на организациите зависят от няколко фактора, сред които най-влиятелни са организационната култура, стратегията и структурата на организацията. За целите на проучването фокусът е поставен върху два от тези фактора – организационната култура и стратегията (в частност – стратегическите ориентации). В тази връзка по отношение на организационната култура се залага на широко известния модел на Камерън и Куин, който систематизира четири типа организационна култура. По отношение на стратегическите ориентации Цветелина Цветанова се опира на модела и методиката за оценката им на Хенри Хакала.

Докторантът демонстрира много добра ориентация в проблемната област на дисертационния труд. Теоретичната част е разработена с разбиране и е показана способност за критична оценка на съществуващите обяснителни модели и йерархията на понятията им. Текстът е построен логично и критично и насочва към възможните емпирични проверки и приложни аспекти на анализирани теоретични модели. Литературните източници са ползвани коректно.

В третата част на дисертационния труд е представен теоретичен модел и дизайн на емпирично изследване за установяване на взаимовръзките между организационната култура, стратегическите ориентации, екипната ефективност и индивидуално-демографски и организационни характеристики. Теоретичният модел е логически издържан и съответства на духа на анализите в първата част на труда. Дизайнът на емпиричното изследване и използваните инструменти за психологично измерване са подходящо подбрани. Прави впечатление комбинирането на количествени и качествени методи (напр. контент анализ на интервю) за събиране на емпирична информация, нещо, което е рядкост у нас в подобни изследвания.

*Емпиричното изследване е прецизно планирано и проведено, а емпиричната информация качествено обработена и анализирана. Използвани са разнообразни, адекватни на събраната емпирична информация статистически филтри – дескриптивни статистика, *t*-тест (*Independent Samples T-Test*), тест за свързани (корелирани) извадки (*paired-samples t-test*), еднофакторен дисперсионен анализ (*One-way ANOVA*), факторен анализ, анализ за надеждност на използваните въпросници (α на Кронбах), корелационен анализ по Пийърсън, стъпков регресионен анализ за определяне степента на влияние на различните променливи.*

Получени са значими научни и научно-приложни приноси и е обогатено психологическото познание, особено за взаимовръзките между организационната култура, стратегическите ориентации и екипната ефективност, за специфична сфера на индустрията в българската организационна действителност.

Дизайнът на емпиричното изследване оценявам като оптимален за целта на изследването и проверката на заложените хипотези, а анализите на собственото изследване като задълбочени, адекватни и отнесени към заложените хипотези.

Начинът по който е планирано емпиричното изследване, проведено и са анализирани данните, са свидетелство за високата изследователска култура на докторанта.

Авторефератът отразява изцяло съдържанието на дисертационния труд. Резултатите от изследването са широко обсъдени на научни

конференции и публикувани в сборници с научни доклади у нас и в чужбина.

Оценявам като *приноси моменти* следните резултати от труда на докторанта:

- Направеният задълбочен, критичен анализ на най-разпространените и експлоатирани модели за организационната култура, стратегическите ориентации и екипната ефективност и на тази основа синтезираният теоритико-емпиричен модел, който демонстрира взаимовръзките между организационните феномени, станал основа за емпирично изследване в специфична сфера на индустрията у нас;

- Създадената и валидизирана нова методика за изследване на екипната ефективност, която показва висок коефициент на вътрешна консистентност.

- Разкритите особености на компаниите от ИТ сектора у нас по отношение на организационната култура, стратегическите ориентации и екипната ефективност и взаимовръзките между тях.

- Разкриването на механизма за влияние на организационната култура върху екипната ефективност през медиатор стратегическите ориентации, което дава в значителна степен рецептата за повишаване на екипната ефективност в ИТ сектора.

Като цяло резултатите от изследването са сериозна база от знания, които активно могат да се използват за целите по управлението на процесите в организациите от ИТ сектора и други сектори на индустрията, организационното им консултиране, управлението и промяната на организационната култура, както и при подготовката на ръководители и екипни лидери за по-голяма ефективност в тяхната работа, при обучението на студенти по психология и управление.

Заключение

Представената дисертация е цялостно, логично построено и актуално изследване с монографичен характер, в значима област на психологическото познание. Научните приноси са от теоретичен и приложно-практичен характер. Това ми дава основание да дам положителна оценка и да препоръчам на уважаемите членове на научното жури, да гласуват за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на Цветелина Цветанова Панчелиева

04.01.2018 г.
Гр. Варна

Разработил становището:
Проф. д-р Валери Стоянов